

درآمدی بر
شناخت عذاب‌ها
و مصائب دنیوی
در قرآن کریم

www.ketab.ir

محمد سعید پورحیدری

سرشناسه: پورحیدری، محمدسعید، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور: درآمدی بر شناخت عذاب‌ها و مصائب دنیوی در قرآن کریم / محمدسعید پورحیدری.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات گواهان، ۱۴۰۱ ش.
مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص.
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۶۲۴ - ۲۱ - ۲
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
یادداشت: کتابنامه، ص [۲۲۳] - ۲۲۴: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع: ثواب و عقاب - جنبه‌های مذهبی / Qur'anic teaching - Reward (Theology)
رده‌بندی کنگره: BP۱۰۴
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۵۵۲۴۸

www.ketab.ir

درآمدی بر شناخت عذاب‌ها و مصائب دنیوی در قرآن کریم

نویسنده: محمدسعید پورحیدری
گرافیک و طراحی جلد: زینب علیدوست
صفحه‌آرا: محسن شریفی
امور فنی: حسام‌الدین مرودشتی
چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱ ش
تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۶۲۴ - ۲۱ - ۲
تلفکس: ۰۲۱۲۲۵۶۳۴۵۸ (+۹۸)
همراه: ۰۹۹۰۳۷۱۲۰۱۸ (+۹۸)

ایمیل: Govahanpublication@gmail.com

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
فصل اول: بررسی عذاب‌های نابودکننده در قرآن	۱۷
قسمت اول: عذاب قوم نوح	۱۹
(۱) آغاز دعوت	۱۹
(۲) اعمال خلاف مردمان نوح	۱۹
(۳) پاسخ نوح علیه السلام به مخالفان	۲۰
(۴) وعده‌های نوح به مردمانش	۲۱
(۵) لجاجت مخالفان و تهدید جانی پیامبر خدا	۲۱
(۶) ناامیدی نوح علیه السلام از ایمان آوردن مخالفان و دعاهایش به درگاه پروردگار	۲۲
(۷) عذاب الهی و نجات نوح علیه السلام و پیروانش	۲۳
قسمت دوم: عذاب قوم عاد	۲۵
(۱) آغاز دعوت	۲۵
(۲) اعمال خلاف مردمان عاد	۲۵
(۳) یادآوری نعمات خداوند و درخواست‌های هود علیه السلام	۲۶
(۴) گفتگوهای هود علیه السلام با بزرگان قوم عاد و یادآوری نعمات خدا و ایمان نیاوردن آنان	۲۷
(۵) نجات هود علیه السلام و پیروانش و عذاب مردمان عاد	۲۹
قسمت سوم: عذاب قوم ثمود	۳۱
(۱) آغاز دعوت	۳۱

- ۳۱..... (۲) اعمال خلاف مردمان ثمود و اراثة معجزة الهی و درخواست‌های صالح علیه السلام
- ۳۳..... (۳) گفتگوهای صالح علیه السلام و پیروانش با بزرگان قوم ثمود
- ۳۴..... (۴) عذاب الهی و نابودی قوم ثمود و نجات صالح علیه السلام و پیروانش
- ۳۷..... قسمت چهارم: عذاب قوم لوط
- ۳۷..... (۱) آغاز دعوت
- ۳۷..... (۲) اعمال خلاف مردمان لوط
- ۳۹..... (۳) عذاب خداوند و نجات لوط علیه السلام و پیروانش
- ۴۰..... قسمت پنجم: قوم ایکه
- ۴۰..... (۱) آغاز دعوت و درخواست‌های شعیب علیه السلام از قومش
- ۴۲..... (۲) گفتگوهای شعیب علیه السلام و مردمان قومش
- ۴۳..... (۳) آغاز عذاب الهی و نجات شعیب علیه السلام و پیروانش
- ۴۵..... قسمت ششم: قوم فرعون
- ۴۵..... (۱) وضعیت فرعون و بنی اسرائیل پیش از رسالت موسی علیه السلام
- ۴۵..... (۲) برگزیده شدن موسی و هارون علیه السلام و دستورات خداوند و دادن معجزات الهی جهت دعوت
- ۴۶..... (۳) در برابر فرعون و فرعونیان
- ۴۷..... (۴) هم‌آوردی ساحران با آیات و معجزات خداوند
- ۴۸..... (۵) اراثة تمامی معجزه‌ها و نشانه‌های خداوند به فرعونیان و عذاب‌های مرحله به مرحله آنان
- ۵۰..... (۶) مؤمن آل فرعون
- ۵۲..... (۷) ایستادگی بنی اسرائیل و عمل به دستورات موسی علیه السلام
- ۵۵..... (۸) عذاب الهی و نجات موسی علیه السلام و پیروانش
- ۵۷..... قسمت هفتم: بررسی عذاب‌های نابودکننده مربوط به اقوام دیگر
- ۵۷..... (۱) اصحاب فیل و نیت نابودی کعبه
- ۵۷..... (۲) آمدن سه رسول الهی به صورت پی در پی و ایمان نیاوردن مردمان و قصد کردن جان رسولان خدا و در نهایت عذاب الهی
- ۶۰..... (۳) مستخره نمودن اهل ایمان و احتمال عذاب دنیوی

- ۶۱ (۴) عدم شکرگزاری و تکذیب رسول الهی
- ۶۲ (۵) عدم قبول دعوت انبیا
- ۶۳ قسمت هشتم: قوانین کلی عذاب‌های نابودکننده
- ۶۳ (۱) دچار شدن به گرفتاری‌های دنیوی و سرازیر شدن نعمات دنیوی
- (۲) اعتراف به ظلم در هنگامه عذاب خداوند و یاری نشدن توسط معبودانی که به جای خداوند
- ۶۴ بندگی‌شان را می‌کردند
- (۳) سه مرحله قبل از عذاب نابودکننده: بعثت پیامبران، مخالفت با رسولان الهی و اتمام حجت،
- ۶۴ مستحق عذاب گردیدن
- (۴) تمامی عذاب‌های خداوند به دلیل ستم کردن بندگان به خودشان است
- ۶۵ (۵) چهار مرحله قبل از عذاب نابودکننده: دچار شدن به گرفتاری‌های دنیوی، سخت‌تر شدن دل‌ها و
- تزئین اعمال توسط شیطان، به هیچ انگاشتن هشدارها و ...
- ۶۶ (۶) مخالفت با پیامبران خدا به دلیل مغایر بودن با راه و رسم پدران
- ۶۸ (۷) استفاده نادرست از نعمات خدا
- ۶۸ (۸) عذاب به این دلیل که اگر با عذاب خدا نابود نشوند، از تلاش برای گمراهی دیگران و از بین بردن
- حق و حقیقت خودداری نمی‌کنند
- ۶۹ نتیجه‌گیری و چکیده مباحث گفته‌شده و بیان مطالب تکمیلی
- ۷۳ فصل دوم: بررسی عذاب‌هایی که به صورت گرفتاری‌های دنیوی ظاهر می‌شوند
- ۷۵ (۱) نوع گناه: ضعف در توحید، عدم توجه به نیازمندان، مغرور شدن به ثروت و نفرات، اعتقاد ضعیف
- به قیامت، عدم شکرگزاری به درگاه خداوند، درخواست نابجا از خداوند
- ۷۷ (۲) نوع گناه: دروغ پنداشتن قرآن، تکذیب آیات خدا، سرپیچی از تعالیم خدا و دستورات رسول
- الله ﷺ، حق‌پوشی و دشمنی کردن عامدانه
- ۸۲ (۳) نوع گناه: رویگردانی از آیات خدا، دشمنی با آیات خدا، سرپیچی از تعالیم خدا و دستورات رسول
- الله ﷺ، تکبر داشتن، تهمت به قرآن، کفر ورزیدن به آیات خدا
- ۸۳ (۴) نوع گناه: بخل ورزیدن، احساس بی‌نیازی کردن از خدا و رسول الله ﷺ و قرآن، دروغ پنداشتن
- سخنان خداوند و پاداش‌ها و عذاب‌های الهی، رویگردانی از یاد خدا، دروغ پنداشتن عامدانه سخنان

- خدا و رسول الله ﷺ، انکار قیامت. ۸۵
- (۵) نوع گناه: نافرمانی از دستورات خداوند توسط انسان‌های پاک ۸۶
- (۶) نوع گناه: دروغ پنداشتن پیامبر خدا و آیات خدا، تکبر داشتن، پیمان‌شکنی ۸۷
- (۷) نوع گناه: شرک به خداوند یکتا و بندگی گوساله و قبول توبه توسط خداوند ۸۹
- (۸) نوع گناه: درخواست نابجا از خداوند ۹۰
- (۹) نوع گناه: سرپیچی از فرمان رسول خدا، تغییر سخن خداوند به غیر از آنچه که فرمان داده بود. ۹۲
- (۱۰) نوع گناه: سرپیچی از دستور خداوند مبنی بر حرمت صید در روز شنبه، عدم انجام امر به معروف و نهی از منکر، پذیرفتن سخن کسانی که در برابر دستورات خداوند طغیان می‌کردند. ۹۴
- (۱۱) نوع گناه: تلاش برای انحراف انسان‌های پاک و متعهد ۹۸
- (۱۲) نوع گناه: رویگردانی از یاد پروردگار و در نظر نگرفتن دستورات خداوند و پیامبران الهی ۱۰۰
- (۱۳) نوع گناه: دروغ پنداشتن رسالت پیامبران خدا، عدم بندگی خداوند یکتا، تهدید پیامبران به شکنجه و عذاب و اخراج از سرزمین، مسخره کردن پیامبران خدا، قتل امر به معروف و ناهی از منکر، عدم انفاق و کمک کردن به نیازمندان، گناه کردن. ۱۰۰
- (۱۴) نوع گناه: گمراه کردن بنی اسرائیل از بندگی خداوند یکتا. ۱۰۳
- (۱۵) نوع گناه: دو مرتبه فساد در زمین، برتری‌جویی بزرگ و تجاوزطلبی ۱۰۴
- (۱۶) نوع گناه: عدم ایمان به قیامت، پیروی از هوای نفس، برگزیدن زندگی دنیوی به آخرت، کافر شدن بعد از ایمان، حق‌پوشی و دشمنی کردن عامدانه، درخواست نابجا از خداوند، پرسش گوساله، پیمان‌شکنی، کافر شدن به آیات خدا، تهمت به مریم علیها السلام، تصمیم به کشتن پیامبر خدا (عیسی علیه السلام)، قتل پیامبران به ناحق، ظلم به دیگران، بازداشتن مردم از راه خدا، نفاق داشتن در رفتار و گفتار، مسخره کردن رسول الله ﷺ و رویگردانی و نافرمانی از ایشان، پیروی از هوا و نفس، سوگند دروغ خوردن، تکبر داشتن، انفاق نکردن به نیازمندان، گمان بردن به اینکه آزمایشی از سمت خدا نیست، غلو کردن در دین، خدا خواندن مسیح علیه السلام، اعتقاد به تثلیث، توبه نکردن، نهی از منکر نکردن، دوستی با کسانی که عامدانه حق‌پوشی می‌کنند، عدم اجابت دعوت و فرمان رسول الله ﷺ، عدم رفتن به جهاد در راه خدا. ۱۰۵
- (۱۷) نوع گناه: تجاوز کردن و عمل نکردن به فرمان‌های رسولان الهی و خداوند. ۱۰۹

- ۱۱۸) نوع گناه: ترک کردن قوم خود به دلیل عدم ایمان آوردن قبل از دستور خداوند ۱۱۰
- ۱۱۹) نوع گناه: سرپیچی کردن از فرمان خدا ۱۱۱
- ۱۲۰) نوع گناه: هرگونه گناه و نافرمانی خداوند و پیامبران الهی ۱۱۲
- ۱۲۱) نوع گناه: نافرمانی از دستورات خداوند و پیامبران الهی، خودداری از دعوت رسول الله ﷺ برای رفتن به جنگ ۱۱۲
- ۱۲۲) نوع گناه: سرپیچی از دستورات رسول الله ﷺ و حقپوشی های عامدانه ۱۱۸
- ۱۲۳) نوع گناه: سوگند دروغ خوردن ۱۱۹
- ۱۲۴) نوع گناه: کفر ورزیدن و ناسپاسی به نعمات خدا ۱۱۹
- ۱۲۵) نوع گناه: سرپیچی از دستورات و آیات خدا ۱۲۰
- ۱۲۶) نوع گناه: سرپیچی از دستورات خدا و پیامبران الهی و شرک ورزیدن ۱۲۰
- ۱۲۷) نوع گناه: ایمان نداشته‌ن به خدا و قیامت، تلاش برای فریب مؤمنان و خداوند، دروغگویی، نفاق، فساد بر روی زمین، سبک گفتن دانشمندان ایمان‌آوردگان، مسخره کردن مؤمنان، حقپوشی عامدانه ۱۲۱
- ۱۲۸) نوع گناه: درخواست نابجا از خداوند، قتل پیامبران به ناحق، نافرمانی خدا و رسول، کفر ورزیدن به آیات خدا، تجاوزطلبی، عدم بندگی خداوند یکتا، عدم احسان به نیازمندان، عدم احسان به پدر و مادر، عدم احسان به خویشاوندان و یتیمان، عدم نیکو سخن گفتن با مردمان، برپا نداشتن نماز، زکات ندادن، خون ناحق ریختن، آواره ساختن یکدیگر از خانه و کاشانه، کافر شدن به قرآن بعد از آگاهی به حقایق آن، حسد ۱۲۳
- ۱۲۹) نوع گناه: تلاش برای ویرانی مساجد ۱۲۶
- ۱۳۰) نوع گناه: رباخواری ۱۲۷
- ۱۳۱) نوع گناه: سرپیچی از تعالیم خدا و دستورات رسول الله ﷺ، عدم اجابت دعوت رسول الله ﷺ ۱۲۹
- ۱۳۲) نوع گناه: حق پوشی های عامدانه، کفر ورزیدن به آیات خدا، قتل پیامبران به ناحق، تجاوزطلبی به حقوق دیگران، ایمان نیاوردن اهل کتاب ۱۳۰
- ۱۳۳) نوع گناه: پیروی کردن از کافران و کسانی که از حق رویگردانند، شرک ورزیدن به خدای یکتا، کفر ورزیدن و حقپوشی های عامدانه، جنگ با خدا و رسول الله ﷺ، پیمان شکنی ۱۳۱
- ۱۳۴) نوع گناه: سست شدن در کار جنگ، جدال و نافرمانی در کار جنگ، جمع کردن غنیمت قبل از

- ۱۳۳ اتمام جنگ، عدم اجابت دعوت رسول الله ﷺ، انجام هرگونه گناه و نافرمانی.
- ۱۳۷ (۳۵) نوع گناه: نفاق، کفر ورزیدن و حقپوشی عامدانه.
- ۱۳۸ (۳۶) نوع گناه: نفاق، رجوع به نافرمانان از دستورات خداوند و پیامبران جهت داوری و حل مشکل.
- ۱۳۷ (۳۷) نوع گناه: کافر شدن و حقپوشی‌های عامدانه، مسخره کردن رسول الله ﷺ، داشتن عزم راسخ جهت ایمان نیاوردن.
- ۱۳۹ (۳۸) نوع گناه: تهمت به خانم‌های پاکدامن.
- ۱۴۰ (۳۹) نوع گناه: سرپیچی از دستورات رسول الله ﷺ و سرپیچی از دستورات خداوند.
- ۱۴۱ (۴۰) نوع گناه: جدل کردن درباره‌ی خدا، جدل کردن در آیات خدا بدون دلیل، گمراه کردن مردم از راه خداوند یکتا.
- ۱۴۲ (۴۱) نوع گناه: ادامه دادن بر سنت غلط زمان جاهلیت،ظهار.
- ۱۴۲ (۴۲) نوع گناه: شرک ورزیدن، نفاق داشتن.
- ۱۴۳ (۴۳) نوع گناه: کافر بودن و حقپوشی عامدانه.
- ۱۴۶ (۴۴) نوع گناه: هرگونه گناه کردن و نافرمانی از دستورات خداوند و پیامبران الهی.
- ۱۴۷ (۴۵) نوع گناه: حسد، پیروی از هوای نفس، قتل نفس شخص بی گناه.
- ۱۴۷ (۴۶) نوع گناه: کفر ورزی و حقپوشی عامدانه، نفاق، تغییر سخن خداوند به غیر از آنچه که فرمان داده بود، گوش کردن به سخنان دروغ، خوردن مال حرام، رویگردانی از تورات.
- ۱۴۸ (۴۷) نوع گناه: رویگردانی از حکم و دستور رسول الله ﷺ.
- ۱۵۰ (۴۸) نوع گناه: نسبت دروغ به خدا زدن، کفر و حقپوشی عامدانه، فساد در زمین، برافروختن آتش جنگ.
- ۱۵۱ (۴۹) نوع گناه: صید در خشکی در حال احرام.
- ۱۵۳ (۵۰) نوع گناه: عدم اجابت دعوت رسول الله ﷺ در رفتن به جنگ.
- ۱۵۵ (۵۱) نوع گناه: نفاق، کفر به رسول الله ﷺ، حقپوشی عامدانه، انفاق از روی کراهت، سوگند دروغ خوردن، عدم اجابت دعوت رسول الله ﷺ در رفتن به جنگ، عیب گرفتن از رسول الله ﷺ در تقسیم غنایم، راضی نبودن به آنچه که خداوند و رسول الله ﷺ به آنان داده است.
- ۱۵۸ (۵۲) نوع گناه: کفر و حقپوشی عامدانه، نفاق، کافر شدن بعد از ایمان، توبه نکردن.
- ۱۶۱

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم
هست کلید در گنج حکیم
اول و آخر به وجود و صفات
نیست کن و هست کن کائنات

در حدود سال های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۲ در دوران دانشجویی در کلاس استاد بزرگوار جناب آقای دکتر موسائی افصلی که در منزل خودشان برگزار می شد شرکت می کردم. یاد می آید بحث ایشان در حدود دو یا سه سال، درباره فلسفه بلاها و عذاب های خداوند بود. متأسفانه در آن زمان اهمیاتی برای ضبط جلسات نداشتم ولی یادداشت های پراکنده ای را می نوشتم و اکنون که سالیانی گذشته است، همان یادداشت ها را نیز ندارم. به هر حال اولین جرقه بحث عذاب های دنیوی با توجه به سابقه آن کلاس ها در ذهنم زده شد. با توجه به مشکلات عدیده ای که هم اکنون در جامعه خودمان با آن دست به گریبانیم، بی راه نیست که این سؤال مطرح شود که آیا همه این موارد مربوط به آزمایش های خداوند آن گونه که در آیات ۱۵۵ تا ۱۵۷ بقره^۱ آمده است می باشد و یا از گونه مجازات های خداوند است، آن سان که در آیات ۱۲۴

۱. و بی گمان، شما را به چیزی از ترس و گرسنگی و کاهشی از اموال و نفوس و محصولات می آزماییم، و صابران را مژده ده؛ + همانان که چون مصیبتی به ایشان رسد، می گویند: بی گمان، ما از آن خداییم و ما فقط به سوی او بازمی گردیم. + آنان اند که درودها و رحمتی از پروردگارشان بر آنان نثار می شود، و آنان خود هدایت یافتگان اند. (بقره / ۱۵۵ - ۱۵۷)

تا ۱۲۷ طه^۱ مطرح کرده است؟

نویسنده به هیچ عنوان قصد پاسخگویی به این سؤال را در طول نگارش کتاب نداشته است ولی مهم است که تمامی مسلمانان مؤمن بدانند که در باب عذاب‌های دنیوی در قرآن چه آمده است و هرکسی با توجه به مشکلاتی که در طول دورهٔ حیاتش در جامعه می‌بیند و یا خودش و اطرافیانش با آن مواجه می‌شود، برای خود و در حضور وجدان و فطرتش تحلیل نماید و این‌گونه علاوه بر توشه‌گیری از کلام الله، نقشهٔ راهی برای ادامهٔ حیات دنیوی خود ترسیم نماید. مهم‌تر آنکه این برداشت‌ها و تحلیل‌ها می‌تواند درست و یا نادرست باشد، پس نمی‌بایست آنچه که نتیجه‌گیری می‌شود، با صدای بلند و به عنوان نتیجهٔ قطعی اعلام کرد، بلکه هر کسی باید خودش برای خودش داور باشد. شاید با یک مثال قضیه روشن‌تر شود.

در حدود چند سال قبل کشاورزی کشور در برخی استان‌ها با مشکل کم‌آبی روبرو بود، برخی از اهل منبر این مشکل را به بهانهٔ حاجبی خانم‌ها ربط دادند و گفتند که اگر حجاب خانم‌ها درست شود، مشکل خشکسالی کشور نیز حل خواهد شد. البته بر اساس آیهٔ ۵۲ هود^۲ این سخن که توبه و ایمان آوردن سبب نزول باران می‌شود، درست است، ولی از کجا معلوم که این مشکلات براساس آیات ۲۲ و ۲۳ حدید^۳ و

۱. و هرکس از یاد کردن من روی برتابد، حتماً زندگی سختی خواهد داشت، و روز قیامت او را نابینا محسوس می‌کنیم. + می‌گوید: پروردگارا، چرا مرا نابینا محسوس کردی در حالی که بینا بودم؟ + [خدا] گوید: همان‌گونه که آیات ما برای تو آمد، تو آنها را فراموش کردی (و نادیده گرفتی)؛ و این‌گونه امروز فراموش می‌گرددی. + و این‌گونه، کسی را که اسراف ورزیده و به آیات پروردگارش ایمان نیاورده است کیفر خواهیم داد، و قطعاً عذاب آخرت سخت‌تر و پایدارتر است. (طه / ۱۲۴-۱۲۷)

۲. وای قوم من، از پروردگار خود آموزش بخواهید، سپس به درگاه او توبه کنید، تا باران را به ریزان و روان بر شما فرو می‌فرستد، و نیرویی بر نیرویتان بیافزاید، و مجرمانه روی برتابید. (هود / ۵۲)

۳. هیچ مصیبتی نه در زمین و نه در مورد خودتان روی نمی‌دهد مگر آنکه پیش از آنکه ایجادش کنیم، در کتابی (لوح محفوظ) ثبت است، همانا این برخدا آسان است. [این را گفتیم] تا بر آنچه از داستان رفته است، غمگین نشوید و به آنچه به شما داده است شادمانی نکنید، و خدا هیچ

یا ۳۵ انبیاء^۱ نباشد؟ تأسف بارترا اینکه وقتی سال بعدش برخی از استان‌های کشور درگیر سیل شدند، بسیاری از غرض‌ورزان و شبه‌انگیزان این‌گونه مطرح کردند که خانم‌ها حجاب را شل کنند تا سیل بند بیاید؛ و متأسفانه باب مسخره کردن دین و کتاب خدا را طرحی نوانداختند.

در هر صورت راقم این سطور فقط به قصد اینکه در باب عذاب‌های دنیوی چه مطالبی در قرآن آمده است، از حدود سه سال قبل به دسته‌بندی آیات پرداخت و نتیجه کار این شد که می‌بینید. نویسنده نه قصد نظریه‌پردازی دارد و نه تمایلی به توصیه‌های اخلاقی. منظور از این کتاب فقط این بوده است که با آراء قرآن در این زمینه آشنا شویم.

این کتاب در ۵ فصل تقسیم بندی شده است:

فصل اول مربوط به عذاب‌های نابودکننده خداوند است که شامل اقوام نوح و عاد و ثمود و لوط و ایکه و فرعون و برخی اقوام دیگر شد به همراه تکمله‌ای بر آن؛ مباحث این بخش از کتاب به طور ناخواسته به نوعی تاریخ‌نگاری اقوام پیشین و دقیقاً مطابق نص قرآن هم بدل شده است.

فصل دوم مربوط به عذاب‌هایی است که نه به صورت عذاب‌های نابودکننده که کل مردمان قومی را نابود می‌کند بروز پیدا می‌کند، بلکه عذاب‌هایی است که نتیجه آن گرفتاری‌هایی است که در طول زندگی پیش می‌آید و خداوند خواسته است ثمره برخی کارهای غلط در همین دنیا دیده شود.

فصل سوم بررسی آیاتی است که نمایان شدن ناراحتی‌ها و مشکلات، نه عذاب دنیوی خداوند، بلکه آزمایش خداوند است که شامل بندگانش می‌کند.

فصل چهارم تحقق عذاب دنیوی خداوند به دست مؤمنان است و خداوند این اجازه را می‌دهد که در مقابل برخی کارهای فسادگران و مجرمان، مؤمنان آنان را عذاب نمایند.

۱. هرکسی چشونده مرگ است، و شما را چنانکه باید باید و نیک آزمایش می‌کنیم و به سوی ما بازگردانده می‌شوید.